

MONITORING CHŘÁSTALA POLNÍHO (*CREX CREX*) ZÁPADNÍ ČÁST ŠUMAVY 2017

V roce 2017 bylo mapováno území a prováděny odchyty ve stejném rozsahu jako v předcházejících letech monitoringu.

Metodika:

Monitoring ve vybraném území CHKO, NP i mimo hranice VZCHÚ je prováděn systematicky od roku 2008. Pro popis vegetace bylo k účelu mapování použito opět schematické zařazení do několika skupin: kulturní louka, podmáčená louka-mokřad, květnatá louka, ruderální porost. Zaznamenávány byly také ostatní zajímavější druhy zjištěné při monitoringu. Popsaná byla vždy také příp. aktuální zemědělská činnost na lokalitě.

Metoda sčítání volajících samců:

Byla použita standardní mapovací metodika, sčítání bylo prováděno v nočních hodinách liniovou metodou. Trasy byly projížďeny automobily, na každém bodě byla prováděna provokace minim 5 min. za použití nahrávky hlasu volajícího samce z formátu MP3, použito bylo více variant hlasů samce. Poloha samců byla s největší možnou přesností zakreslena do ortofotomapy v měřítku 1:25 000, nebo lokalizována GPS.

Mapováno na hlasovou aktivitu samců bylo 37 standartních sčítacích ploch, z důvodu hlášeného výskytu byla nově mapována lokalita v okolí Horních Němčic na Strážovsku..

Při mapování byli do map zaznamenáni nejen volající samci chřástala polního ale i další významné druhy ptáků se soumráchnou, či noční aktivitou.

Termíny sčítání: **1. 3. 6. 2017** **2. 23. 6. 2017**

Denní doba sčítání: začátek při soumraku cca od 22. hod. – 03 hod. Mapování může být negativně ovlivněno při silném dešti, nebo větru, kdy je aktivita a slyšitelnost minimální. Počasí bylo při obou kontrolách pro mapování příznivé.

Odchyty a kroužkování volajících samců:

Odchyty byly prováděny v nočních hodinách současně při mapování. Při pokusu o atakování nahrávky byli samci chytáni do podběráku. Při odchycích je vždy preferován bezpečný odchyt, ptáci jsou dočasně umístěni v látkových sáčcích. Po označení kroužky a zjištění základních biometrických údajů (hmotnost, zobák, vrchol křídla, ocas, tarsus, odhad věku

Výsledky:

- I. termín **3. 6. 2017** zjištěno **20** volajících samců, odchyceno bylo **12** samců. Podařilo se opětovně odchytit 3 kroužkované samce, označené v roce 2016 také na sledovaných

- šumavských. Lokalitách. Minimální výška porostu pro výskyt samců (20cm – výška vzpřímeného chřástala) byla naměřena na 42 z 45 lokalit. 1 plocha byla již vypasena.
- II. termín **24. 6. 2017** bylo zjištěno **14** samců, z toho jich bylo odchyceno a kroužkováno **8**. Vhodné porosty pro výskyt chřástalů byly na 26 plochách z 44 sledovaných, 18 ploch bylo již posekáno.
- Celkem bylo za oba termíny slyšeno **34** volajících samců, chyceno bylo **20** samců. Všechny údaje o výskytu v roce 2017 byly vloženy do NDOP. K dispozici byla zaslána vrstva GIS.

Diskuse:

Rok 2017 byl opět v předjaří klimaticky nepříznivý, z důvodu chladného počasí a vytrvalé sněhové pokrývky nebyla dostatečně vysoká a hustá tráva v prvním termínu v druhém termínu naopak vlivem tepla a sucha byla tráva vzrostlá a vymetaná dřívě a sekání zasáhlo již do termínu sčítání, zejména v nižších polohách CHKO (18 ploch posekaných). Ve druhém termínu bylo také z tohoto důvodu zjištěno méně volajících samců než v prvním. Celková početnost volajících samců v této sezoně byla podprůměrná, na řadě lokalit obsazených každý rok nebyl zjištěn výskyt žádného volajícího samce, např. lokalita Keply, Gerlov, Hrátky, Nýrská přehrada. Početnost v roce 2017 je jedna z nejnižších od roku 2006, kdy je oblast systematicky sledována. Příčinou jsou úbytky biotopů v celém areálu rozšíření Evropy, ale konkrétně na Šumavě se jako limitující ukazuje také posunutí sečí a pastvy do dřívějších termínů v červenci, kdy dochází ke zničení hnízd a zřejmě i samic na hnízdech. Negativním faktorem je skutečnost, že velmi málo zemědělců je ochotných přihlásit PB dobrovolně do příslušného zemědělského dotačního titulu „chřástal polní“. Na základě dlouholetého monitoringu v této oblasti je zřejmé, že samci po přiletu preferují hustší a vyšší porosty, které jsou nejdříve na intenzivních monokulturních loukách v podhůří. V klimaticky podobných letech jako 2016, 2017 jsou tyto plochy sklizeny právě během raného stadia hnízdění chřástalů. Výsledky monitoringu jsou zapsány v NDOP AOPK ČR.

Zpracoval: Ing. Jiří Vlček

PŘÍLOHY:**Pozitivní nálezy volajících samců chřástala polního 2017 + zjištěné další druhy****3. 6. 2017**

Bod	Crex	ostatní druhy
1	1	
2a	1	c zelená
2		r zpěvný
3		c zelená
5	3	
22	1	
23		křepelka 2
24		s lesní, křepelka
25		s lesní
26		s lesní
27		c říční 3
28	1	s lesní 2
31	1	c zelená
36	3	
Palvínov Ján 39	1	puštík o
Kundratice 41	2	puštík o
Radešov 50	1	c říční
za Srním	1	
Hájek 6	2	puštík o, c zelená, křepelka
Němčice 5	2	c zelená, c říční

23. 6. 2017

Bod	Crex	ostatní druhy
2a		c zelená
2		c zelená
3		c zelená
10		c říční
22		s lesní
26	1	c zelená, křepelka
27	1	c zelená, křepelka
28	2	
35	2	
36	2	křepelka
Palvínov Ján 39		puštík o
Kundratice 41	2	c zelená
Velký Radkov 43		puštík o
Stodůlky 44	3	c říční
Radešov 50		cvrčilka z
Nad Srním	1	c zelená

1. Monitorovaná oblast Šumavy s mapovacími body:

mapováno od 2006
mapováno od 2013

2. Početnost volajících samců na celém sledovaném území I a II. termín 2017

Červené body monitoring 3. 6. 2017
Zelené body: monitoring 23. – 24. 2017

